

Aneks 6 - Sporazum o ljudskim pravima

Republika Bosna i Hercegovina, Federacija Bosne i Hercegovine i Republika Srpska ("Stranke") dogovorile su se o sljedećem:

POGLAVLJE PRVO: POŠTOVANJE LJUDSKIH PRAVA

Član I: Temeljna prava i slobode

Stranke će osigurati svim osobama, koje spadaju pod njihovu jurisdikciju najviši nivo međunarodno priznatih ljudskih prava i temeljnih sloboda, uključujući prava i slobode osigurane Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda te njenim Protokolima, kao i drugim međunarodnim sporazumima navedenim u Dodatku ovog Aneksa.

Ova prava uključuju:

1. pravo na život;
2. pravo ne biti podvrgnut torturi i nečovječnom ili ponižavajućem postupku ili kazni;
3. pravo ne biti podvrgnut ropstvu ili prisilnom i obaveznom radu;
4. pravo na slobodu i ličnu sigurnost;
5. pravo na pravedno i javno saslušanje u građanskim i kaznenim postupcima, te druga prava u vezi s kaznenim postupkom;
6. pravo na poštovanje ličnog i porodičnog života, nepovredivost doma i korespondencije;
7. slobodu misli, savjesti i vjeroispovijesti;
8. slobodu izražavanja;
9. slobodu mirnog okupljanja i slobodu udruživanja;
10. pravo na sklapanje braka i stvaranje porodice;
11. pravo na imovinu;
12. pravo na obrazovanje;
13. pravo na slobodu kretanja i stanovanja;
14. osigurano uživanje prava i sloboda sadržanih u ovom članu, ili drugim međunarodnim sporazumima navedenim u Dodatku ovog dokumenta, osigurano bez diskriminacije prema spolu, rasi, boji kože, jeziku, vjeroispovijesti, političkom i drugom opredjeljenju, nacionalnom ili društvenom porijeklu, pripadnosti nacionalnoj manjini, vlasništvu, rođenju i drugom statusu.

POGLAVLJE DVA: KOMISIJA ZA LJUDSKA PRAVA

Dio A: Opći

Član II: Osnivanje Komisije

1. Da bi pridonijele poštivanju svojih obaveza iz ovog sporazuma, Stranke ovime osnivaju Komisiju o ljudskim pravima ("Komisija"). Komisija se sastoji od dva dijela: Ureda Ombudsmana i Vijeća za ljudska prava.
2. Ured Ombudsmana i Vijeće za ljudska prava razmatrat će:
 - a. navodna i očita kršenja ljudskih prava, koja su zajamčena Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda te njenim Protokolima, ili
 - b. navodnu ili očitu diskriminaciju na osnovu spola, rase, boje kože, jezika, vjeroispovijesti, političkog ili drugog uvjerenja, nacionalnog ili društvenog porijekla, pripadnosti nacionalnoj manjini, vlasništva, rođenja ili drugog statusa koji proizlazi iz prava i sloboda osiguranih međunarodnim sporazumima navedenim u Dodatku ovog Aneksa, koje kršenje, navodno ili očigledno, provode Stranke, uključujući bilo koju službenu osobu ili organ strana, kantona, općina, ili pojedinačno djelujući prema odobrenju takve službene osobe ili organa.
3. Stranke priznaju pravo svim osobama da podnesu Komisiji i drugim organima za ljudska prava prijave koje se tiču kršenja ljudskih prava, u skladu s postupkom navedenim u ovom Aneksu. Stranke ne smiju poduzeti bilo kakve kaznene akcije protiv osoba koje namjeravaju podnijeti, ili su podnijele, ovakve prijave.

Član III: Prostorije, osoblje i troškovi

1. Komisija će imati odgovarajuće prostorije i profesionalno osposobljeno osoblje. Postojat će izvršni službenik, kojeg će zajednički postaviti Ombudsman i predsjednik Vijeća, a bit će odgovoran za sve neophodne administrativne dogovore u smislu prostorija i osoblja. Izvršni službenik mora poštivati naredbe Ombudsmana i predsjednika Vijeća u stvarima koje se tiču njihovog administrativnog i profesionalnog osoblja.
2. Plaće i troškove Komisije i njenog osoblja odredit će zajednički Stranke, a snosit će ih Bosna i Hercegovina. Plaće i troškovi bit će potpuno odgovarajući provedbi mandata Komisije.
3. Komisija će imati sjedište u Sarajevu, uključujući sjedište Ureda Ombudsmana te prostorija za Vijeće. Ombudsman će imati bar još jedan ured na teritoriju Federacije i Republike Srpske kao i na ostalim lokacijama, ako se to čini pogodnim. Vijeće se može sastajati i na drugim lokacijama, gdje ona odredi, ako se tako zahtijeva za pojedini slučaj, te se može sastati na bilo kojem mjestu gdje se to čini pogodnim za pregled vlasništva, isprava i drugih stvari.

4. Ombudsman i svi članovi Vijeća nisu krivično i građanski odgovorni za bilo koje postupke koje poduzimaju unutar djelokruga svoje dužnosti. Budući da Ombudsman i članovi Vijeća nisu državljani Bosne i Hercegovine, oni i članovi njihovih porodica uživaju iste privilegije i imunitet kao i diplomatski predstavnici i njihove porodice, u skladu s Bečkom konvencijom o diplomatskim odnosima.
5. U potpunosti poštujući obavezu da ostane nepristrana, Komisija može primiti pomoć, ako se to čini pogodnim, od bilo koje države, međunarodne ili nevladine organizacije.

Dio B: OMBUDSMAN ZA LJUDSKA PRAVA

Član IV: Ombudsman za ljudska prava

1. Stranke ovime osnivaju Ured Ombudsmana za ljudska prava ("Ombudsman").
2. Ombudsmana imenuje predsjedavajući Organizacije za sigurnost i suradnju u Evropi (OSCE) na vrijeme od pet godina, nakon konsultacija sa stranama s time da se taj mandat ne može produžiti. Ombudsman će biti odgovoran za izbor vlastitog osoblja. Sve do transfera opisanog u članu 14. u daljnjem tekstu, Ombudsman ne može biti državljanin Bosne i Hercegovine niti bilo koje susjedne zemlje. Ombudsmana imenovanog nakon transfera, imenuje Predsjedništvo Bosne i Hercegovine.
3. Članovi Ureda Ombudsmana moraju biti osobe visokog morala te biti mjerodavne na području međunarodnih ljudskih prava.
4. Ured Ombudsmana će biti neovisan. U provođenju njegovog mandata, nijedna osoba ili organ bilo koje Stranke ne može utjecati na njegovu funkciju.

Član V: Nadležnost Ombudsmana

1. Prijava za kršenje ljudskih prava koju primi Komisija u pravilu će biti upućena Uredu Ombudsmana, osim u slučaju kad osoba koja podnosi prijavu u prijavi specificira Vijeće.
2. Ombudsman može provesti istragu, bilo na svoju inicijativu, ili kao odgovor na navod bilo koje Stranke ili osobe, nevladine organizacije, ili grupe pojedinaca koji tvrde da su žrtve nasilja bilo koje Stranke ili ako djeluju u ime žrtava koje su preminule ili nestale, o navodnim ili očitim kršenjima ljudskih prava navedenih u tački (2), člana 2. Stranke preuzimaju obavezu da neće ni na koji način ometati efikasno provođenje ovog prava.
3. Ombudsman određuje koje prijave zahtijevaju istragu i koji su prioriteti, dajući prioritet prijavama o naročito ozbiljnim ili sustavnim kršenjima, te onima koje se temelje na diskriminaciji prema zabranjenim osnovama.
4. Ombudsman objavljuje, nalaže i zaključuje promptno nakon završetka istrage. Strana za koju se utvrdi da krši ljudska prava mora, u određenom periodu, pismeno objasniti kako će prihvatiti zaključke.
5. Kad se dobije prijava koja je u nadležnosti Vijeća za ljudska prava, Ombudsman je može uputiti Vijeću u bilo kojoj fazi.
6. Ombudsman može isto tako podnijeti poseban izvještaj, u bilo koje vrijeme, bilo kojem nadležnom državnom organu ili službeniku. Oni koji prime takve izvještaje, moraju odgovoriti u vremenskom roku koji odredi Ombudsman, uključujući posebne odgovore na bilo koje zaključke koje ponudi Ombudsman.
7. Ombudsman će objaviti izvještaj, koji će, u slučaju da se osoba ili entitet ne složi sa zaključcima i preporukama, biti prosljeđen Visokom predstavniku opisanom u Aneksu 10 Općeg okvirnog sporazuma, ukoliko je on imenovan, kao i Predsjedništvu odgovarajuće Stranke radi poduzimanja daljnje akcije. Ombudsman može, također, započeti postupak u Vijeću za ljudska prava na temelju takvog izvještaja. Ombudsman može također intervenirati u bilo kojem postupku pred Vijećem.

Član VI: Ovlasti

Ombudsman će imati pristup i može pregledati sve službene isprave, uključujući i povjerljive tj. tajne, kao i sudske i upravne spise, te može zahtijevati od bilo koje osobe, uključujući i državne službenike, da suraduje davanjem relevantnih informacija, dokumenata i spisa. Ombudsman može prisustvovati saslušanjima u upravnim stvarima i sastancima drugih organa te može ući i pregledati bilo koje mjesto gdje borave osobe lišene slobode ili gdje one rade.

Ombudsman i njegovi suradnici dužni su čuvati povjerljivost svih prikupljenih povjerljivih podataka, osim kad se oni traže naredbom Vijeća, te moraju postupati sa svim dokumentima i dosjeima u skladu s pravilima koja se na njih primjenjuju.

Dio C: VIJEĆE ZA LJUDSKA PRAVA

Član VII: Vijeće za ljudska prava

1. Vijeće za ljudska prava bit će sastavljeno od četrnaest (14) članova.
2. U roku od 90 dana od stupanja na snagu ovog sporazuma, Federacija Bosne i Hercegovine imenovat će četiri člana, a Republika Srpska će imenovati dva člana. Ministarsko vijeće Vijeća Evrope, u skladu sa svojom Rezolucijom (93) 6, nakon konsultacija sa stranama, odredit će preostale članove, koji ne smiju biti državljani Bosne i Hercegovine ili bilo koje susjedne zemlje, te odrediti jednog takvog člana za predsjednika Vijeća.

3. Članovi Vijeća moraju posjedovati kvalifikacije potrebne za imenovanje na visoke sudske položaje ili moraju biti pravnici priznate kompetencije. Članovi Vijeća bit će imenovani za period od pet godina i mogu biti ponovno birani.
4. Članove imenovane nakon prijenosa ovlasti opisanog u članu 14., imenovat će Predsjedništvo Bosne i Hercegovine.

Član VIII: Nadležnost Vijeća

Vijeće prima, upućeno od Ombudsmana, u ime prijavitelja, ili direktno od bilo koje Stranke ili osobe, nevladine organizacije, ili grupe pojedinaca koji tvrde da su žrtve nasilja od bilo koje Stranke ili koji djeluju u ime žrtava koje su preminule ili nestale, na rješavanje ili odlučivanje o prijavi koje se odnose na navodna ili očigledna kršenja ljudskih prava u skladu s odredbama tačke (2), člana 2.

Vijeće će odlučiti koje će prijave prihvatiti i koji će im dati prioritet. Pri tome Vijeće mora uzeti u obzir sljedeće kriterije:

- a. postoji li efikasan pravni lijek i je li podnositelj pokazao da je iscrpio sve mogućnosti i da je prijava bila zaprimljena kod Vijeća u roku od šest mjeseci od datuma donošenja konačne odluke.
- b. Vijeće neće razmatrati prijavu koja je u potpunosti jednaka predmetu koji Vijeće već ispituje, ili je već podnesen u drugom postupku, ili je već predmet međunarodne istrage ili nagodbe.
- c. Vijeće će također odbaciti bilo koju prijavu za koju smatra da nije u skladu s ovim Sporazumom, koja je očito neutemeljena ili zloupotrebljava pravo na žalbu.
- d. Vijeće može odbiti ili zaustaviti daljnje razmatranje ako se prijava odnosi na stvari koje su istodobno u postupku u bilo kojim drugim organima za ljudska prava, koja su odgovorna presuditi o prijavama ili odlučiti o slučajevima, ili pred bilo kojom drugom komisijom osnovanom Aneksom Općeg okvirnog sporazuma.
- e. u pravilu, Vijeće će nastojati prihvatiti i dati posebnu prednost prijavama posebno ozbiljnih i sistematskih kršenja ljudskih prava te onima koja se odnose na diskriminaciju na temelju zabranjenih osnova.
- f. prijave koje sadrže zahtjeve za privremenim mjerama bit će razmatrane kao prioritetne u svrhu određivanja (1) hoće li one biti prihvaćene i ako da (2) je li opravdan prioritet za vremensko određivanje postupaka za privremene mjere.

Vijeće može odlučiti u bilo kojem trenutku postupka prekinuti razmatranje, odbiti ili odbaciti prijavu ako

- a. prijavitelj namjerava odustati od tužbe;
- b. je spor već riješen; ili
- c. iz bilo kojeg razloga, koji ustanovi Vijeće, nije opravdano nastaviti ispitivanje tužbe; pod pretpostavkom da je ishod u skladu s ciljevima poštivanja ljudskih prava.

Član IX: Prijateljska nagodba

Na početku slučaja, kao i u bilo kojoj fazi postupka, Vijeće može nastojati postići prijateljsko razrješenje spora u smislu poštivanja ljudskih prava i sloboda navedenih u ovom Sporazumu.

Ako Vijeće uspije u ovakvom rješenju, objavit će izvještaj te ga proslijediti Visokom predstavniku, navedenom u Aneksu 10 Općeg okvirnog sporazuma, kad je on imenovan, OSCE-u i glavnom sekretaru Vijeća Evrope. Taj izvještaj mora uključiti kratku izjavu o činjenicama i postignutom rješenju. Izvještaj o rješenju u pojedinom slučaju, međutim, može biti povjerljiv u cjelini ili djelomično, kad je to potrebno za zaštitu ljudskih prava ili ako su se tako sporazumjele i zainteresirane strane.

Član X: Postupak pred Vijećem

Vijeće će razviti poštenu i efikasan postupak za donošenje rješenja o prijavi. Takvi postupci će osigurati podnošenje odgovarajućih pismenih iskaza te, nakon odluke Vijeća, usmeno iznošenje argumenata ili predočenje dokaza. Vijeće ima ovlasti odrediti privremene mjere, imenovati vještake i zahtijevati prisutnost svjedoka i dokaza.

Vijeće će u pravilu odlučivati u panelu od sedam (7) članova, sastavljenom od dva člana iz Federacije, jednom iz Republike Srpske i četiri člana koji nisu državljani Bosne i Hercegovine ili susjednih država. Kad panel donese odluku o prijavi, Vijeće u punom sastavu može odlučiti, na prijedlog strane u postupku ili Ombudsmana, o reviziji odluke. Ovakva revizija može uključiti predočenje dodatnih dokaza, ako Vijeće tako odluči. U ovom Aneksu odredbe o Vijeću uključuju, kad je to adekvatno, i panel, za donošenje općih pravila, propisa i postupaka koji su u isključivoj nadležnosti Vijeća.

Osim u izuzetnim okolnostima, u skladu s pravilima Vijeća, saslušanja u Vijeću bit će javna.

Podnositelje prijave mogu u postupku predstavljati i zastupati odvjetnici ili drugi predstavnici po njihovu izboru, no bit će i lično prisutni osim ako im izostanak ne dopusti Vijeće zbog teškoća, nemogućnosti ili drugog valjanog razloga.

Stranke se obavezuju dostaviti sve relevantne informacije i u potpunosti surađivati s Vijećem.

Član XI: Odluke

1. Nakon zaključenja postupka Vijeće odmah donosi odluku koja se odnosi na sljedeća pitanja:
 - a. ukazuju li utvrđene činjenice na kršenje dotične Stranke njenih obaveza po ovom Sporazumu; a ako je tako
 - b. kakve korake će Stranka poduzeti da ispravi takvo kršenje, uključujući naloge za obustavu i odustajanje, novčane naknade (za materijalnu i nematerijalnu štetu), te privremene mjere.
2. Vijeće donosi odluke većinom glasova. Kad odluka Vijeća u punom sastavu rezultira izjednačenim brojem glasova, odlučujući glas daje predsjednik Vijeća.
3. Ovisno o ponovnom ispitivanju kako je predviđeno stavkom (2) člana (10), odluke Vijeća konačne su i obavezujuće.
4. Svaki član (Vijeća) ima pravo iznijeti izdvojeno mišljenje o bilo kom slučaju.
5. Vijeće iznosi obrazloženje svojih odluka. Odluke se objavljuju i prosljeđuju zainteresiranim strankama, Visokom predstavniku navedenom u Aneksu 10. Općeg okvirnog sporazuma, dok takav ured postoji, glavnom sekretaru Vijeća Evrope i OSCE-u.
6. Stranke su dužne u cijelosti provesti odluke Vijeća.

Član XII: Pravila i propisi

Vijeće, u skladu s ovim Sporazumom donosi pravila i propise koji su potrebni za obavljanje njegovih funkcija, uključujući odredbe o preliminarnim saslušanjima, hitnim odlukama o privremenim mjerama, odlukama panela Vijeća te reviziji odluka koje je donio panel.

POGLAVLJE TRI: OPĆE ODREDBE

Član XIII: Organizacije koje se bave ljudskim pravima

Stranke su dužne promovirati i poticati djelovanje nevladinih i međunarodnih organizacija za zaštitu i promovisanje ljudskih prava.

Stranke zajednički pozivaju Komisiju UN za ljudska prava, OSCE, Visoki komesarijat UN za ljudska prava i druge nevladine ili regionalne misije ili organizacije za ljudska prava da pažljivo prate stanje ljudskih prava u Bosni i Hercegovini, uključujući putem osnivanja mjesnih ureda i slanja promatrača, izvjestitelja ili drugih relevantnih osoba na stalnoj osnovi ili na osnovi slanja iz misije u misiju i da im pružaju efikasnu i potpunu pomoć, pristup i olakšice.

Stranke su dužne omogućiti potpun i efikasan pristup nevladinim organizacijama u svrhu istrage i praćenja stanja ljudskih prava u Bosni i Hercegovini, te su dužne suzdržati se od sprečavanja ili ometanja pri obavljanju tih dužnosti.

Svi nadležni organi vlasti u Bosni i Hercegovini dužni su surađivati i omogućiti neograničeni pristup organizacijama navedenim u ovom Sporazumu; svim međunarodnim mehanizmima za praćenje ljudskih prava osnovanim za Bosnu i Hercegovinu; nadzornim organima na osnovu nekog od međunarodnih sporazuma navedenih u Dodatku ovom Aneksu; Međunarodnom sudu za ratne zločine na prostoru bivše Jugoslavije; i svakoj drugoj organizaciji koju je Vijeće sigurnosti UN ovlástilo mandatom u vezi s ljudskim pravima ili humanitarnim pravom.

Član XIV: Prijenos odgovornosti

Pet godina nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma odgovornosti za nastavak djelovanja Komisije valja prenijeti sa Stranka na institucije Bosne i Hercegovine, ukoliko se Stranke drugačije ne dogovore. U posljednjem slučaju Komisija treba nastaviti s radom kako je gore predviđeno.

Član XV: Obavijesti

Stranke su dužne djelotvorno obavijestiti o uvjetima ovog Sporazuma cjelokupnu Bosnu i Hercegovinu.

Član XVI: Stupanje na snagu

Ovaj Sporazum stupa na snagu potpisivanjem."

Dodatak Aneksu VI

1. 1948. Konvencija o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida
2. 1949. Ženevske konvencije I - IV o zaštiti žrtava rata, i pripadajući Protokoli I - II, 1977. Ženeva
3. 1950. Evropska konvencija o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda s pripadajućim Protokolima
4. 1951. Konvencija o statusu izbjeglica s pripadajućim Protokolom iz 1966.
5. 1957. Konvencija o državljanstvu udatih žena
6. 1961. Konvencija o smanjivanju broja osoba bez državljanstva
7. 1965. Međunarodna konvencija o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije
8. 1966. Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima s pripadajućim Fakultativnim protokolima iz 1966. i 1989.
9. 1966. Pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima
10. 1979. Konvencija o ukidanju svih oblika diskriminacije žena
11. 1984. Konvencija protiv torture i drugih okrutnih, nečovječnih i ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja
12. 1987. Evropska konvencija protiv torture i nečovječnih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja
13. 1989. Konvencija o pravima djeteta
14. 1990. Konvencija o pravima radnika migranata i članova njihovih obitelji
15. 1992. Evropska povelja o regionalnim ili manjinskim jezicima
16. 1994. Okvirna konvencija o zaštiti nacionalnih manjina